

Sygn. akt V CK 229/05

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 listopada 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Irena Gromska-Szuster (przewodniczący)

SSN Maria Grzelka

SSN Marian Kocon (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Przedsiębiorstwa T.(...) w likwidacji w R.
przeciwko Gminie J.

o zapłatę, po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 19 października 2005 r.,
kasacji strony powodowej od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 16 listopada 2004 r.,
sygn. akt I ACa (...),

**oddala kasację i nie obciąża strony powodowej kosztami postępowania
kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 16 listopada 2004 r. oddalił apelację
powodowego Przedsiębiorstwa T.(...) w R., w likwidacji, od wyroku Sądu Okręgowego w
G., oddalającego jego powództwo o zasądzenie od pozwanej Gminy J. kwot 339184,90
zł i 332644,90 zł, z tytułu odszkodowania za uchylanie się od zwrotu nadpłaty podatku
od nieruchomości. Sąd ustalił, że decyzją z dnia 15 lutego 2002 r. Prezydent Miasta J.
stwierdził istnienie nadpłaty podatku od nieruchomości uiszczzonego przez powoda za

lata 1998 – 2001 w dochodzonych kwotach (332644,90 zł za rok 1998 i 339184,90 zł za rok 1999). Powód w dniu 12 sierpnia 2002 r., po uprawomocnieniu się tej decyzji, wystąpił o zwrot tych kwot wraz z odsetkami jak od zobowiązań podatkowych. Pozwana do chwili zakończenia procesu nie uczyniła zadość temu żądaniu.

Kasacja powoda, oparta na obu podstawach z art. 393¹ k.p.c., zawiera zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. oraz art. 361 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 420¹ k.c., i zmierza do uchylenia zaskarżonego wyroku oraz przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarżący zarzucając naruszenie art. 361§1 i 2 k.c. bezzasadnie utożsamiał szkodę w rozumieniu tego przepisu z niezwróconą w terminie kwotą nadpłaty podatku od nieruchomości. Takie bowiem stanowisko nie uwzględnia odrębności między stosunkami zobowiązaniowymi w prawie cywilnym i w prawie podatkowym. Pomija skarżący, że wysokość nadpłaty regulowana jest przepisami art. 73 § 2 i art. 74 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (tekst jednolity: Dz. U. Z 2005 r. Nr 8, poz. 60), a w innych sytuacjach nie wymienionych w tych przepisach, zgodnie z art. 74a Ordynacji podatkowej, wysokość nadpłaty określa organ podatkowy. Również zwrot nadpłaty objęty jest wyłącznie reżimem Ordynacji podatkowej. W pierwszej kolejności organ podatkowy powinien zaliczyć nadpłaty na zaległe i bieżące zobowiązania podatkowe. Podatnik może złożyć wniosek o zaliczenie całości lub części nadpłaty na poczet przyszłych zobowiązań podatkowych, co zwalnia organ podatkowy od obowiązku dokonania zwrotu. Jeżeli nadpłata wynikła z zaliczek na podatek, uiszczanych w ciągu roku przez podatnika, organ zwraca ją po zakończeniu okresu, za który rozliczony został podatek. Wyjątki określa ustawa (art. 75 § 3 Ordynacji podatkowej). Dokonując zwrotu nadpłaty w odniesieniu do osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą organ podatkowy zobowiązany jest dochować formy przewidzianej w art. 76 § 2 Ordynacji podatkowej. Ustawa nie pozostawiła stronom swobody wyrażenia woli co do tego, kto ma być wierzycielem i dłużnikiem, określając strony, między którymi czynność ta może być dokonana, a także jej formę. Uregulowanie dotyczące nadpłat, zawarte w Ordynacji podatkowej, nie przewiduje stosowania przepisów kodeksu cywilnego, nie istnieje także potrzeba sięgania do innej gałęzi prawa.

Przepisy Ordynacji podatkowej uzasadniają zatem wniosek, że nadpłata nie może mieć charakteru cywilnoprawnego, skoro uprawnienie do zwrotu nadpłaty i tryb jej zwrotu wynikają wprost z przepisów Ordynacji, a nie z przepisów materialnych

prawa cywilnego. Również wysokość nadpłaty wynika wprost z przepisów Ordynacji podatkowej albo z decyzji organu podatkowego. Powyższe uregulowania prawne nie pozostawiają podmiotom uprawnionym swobody kształtowania uprawnień w ramach stosunku, będącego istotą stosunków cywilnoprawnych.

Reasumując, nadpłata (art. 72 § 1 Ordynacji podatkowej) jest to instytucja prawa publicznego, której zasady, tryb powstawania i zwrotu zostały uregulowane w Ordynacji podatkowej i w związku z tym zwrot nadpłaty następuje w trybie określonym w przepisach tej Ordynacji. Zgodnie zaś z art. 1 k.c., kodeks cywilny stosuje się wyłącznie do stosunków cywilnoprawnych, a za takie nadpłaty uznać nie można. Zastosowanie zatem art. 361 § 1 i 2 k.c. jest, wbrew odmiennemu zapatrywaniu skarżącego, w odniesieniu do nadpłaty, w tym do zwrotu kwoty nadpłaty, wyłączone. Z tej też przyczyny kasacja okazała się nie mieć usprawiedliwionych podstaw, a zatem należało ją oddalić.

Trzeba w tym miejscu zauważyć, że w wypadku bezczynności organu podatkowego przy zwrocie kwoty nadpłaty podatnikowi służy oprócz ponaglenia przewidzianego w art. 141 Ordynacji podatkowej (w pierwotnym brzmieniu art. 141 § 1 ustawy, była mowa o skardze) również ochrona sądowa m. in. w drodze skargi, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. Nr 153, poz. 1270, zwana dalej „ustawą z dnia 30 sierpnia 2002 r. ”. Ustawa weszła w życie z dniem 1 stycznia 2004 r.). Przewidziana w tej ustawie kontrola działalności administracji publicznej (art. 3) dotyczy bowiem także bezczynności organów (a więc niezakończenia sprawy we właściwym terminie przez organ podatkowy).

Z tych przyczyn orzeczono, jak w wyroku (art. 393¹² k.p.c.).